

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-34-3>

УДК 82.09-7:821.111СТРОНГ(045)

РЕВУЦЬКА Світлана

Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Криворізького національного університету
<https://orcid.org/0000-0002-8969-1295>

ДИМОВСЬКИХ Олександр

Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Криворізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ГУМОРУ У ПЕРЕКЛАДАХ ТВОРІВ ДЖЕРЕМІ СТРОНГА

У статті розглядається особливості творення гумору в україномовних перекладах творів Джеремі Стронга «Знамениті сіднички мого братика», «Викрадення родинного скарбу» та «Вікінг у моєму ліжку».

З'ясовано, що гумор у художньому тексті для дітей має свої особливості вираження: ситуативний чи мовний, доступний певній віковій категорії з урахуванням психологічних особливостей розвитку дитини.

Серед особливостей зображення гумору у художніх творах для дітей науковці звертають увагу на те, що гумор відіграє особливу роль. Зокрема, комічне сприяє вихованню і духовному збагаченню, виконуючи специфічну захисну функцію для психіки дитини від негативного зовнішнього впливу. Вибір засобів творення гумору у письменника залежить від сюжету твору, в одних переважає ситуативний гумор із додатковими засобами іронії, повторами, каламбурами, в інших акцентується на національних особливостях гумору англіїців, таких як чорний гумор, самоіронія, мовна гра тощо.

Ключові слова: ситуативний гумор, каламбур, гумор, мовна гра, лексичні засоби гумору, комічне.

REVUTSKA Svitlana, DYMOVSKYKH Oleksandr

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Educational and Scientific Institute of Economics and Trade of Kryvyi Rih National University

FEATURES OF HUMOUR IN TRANSLATIONS OF JEREMY STRONG'S WORKS

The article deals with the peculiarities of creating humour in Ukrainian translations of Jeremy Strong's works *My brother's famous buttocks*, *My Brother's Famous Bottom Gets Pinched* та *There's a Viking in My Bed*.

It is found that humour in a literary text for children has its own peculiarities of expression: situational or linguistic, accessible to a certain age category, taking into account the psychological characteristics of the child's development.

Among the features of the depiction of humour in fiction works for children, scholars point out that humour plays a special role. In particular, the comic contributes to education and spiritual enrichment, performing a specific protective function for the child's psyche against negative external influences.

The study found that despite the existence of such a large body of Jeremy Strong's fiction for children, his popularity among Ukrainian readers, as there are many of his works translated into Ukrainian, there is still little research from a literary or linguistic point of view. Numerous interviews have revealed that Jeremy Strong began writing humorous works for primary school children in order to attract children to reading. The writer was convinced that those who read as children would continue to read as adults. He chose humour as his weapon of choice because he believed that humour was the most effective means of influencing and shaping children's minds, and it also helped them to understand and perceive the complexities of adult life.

The choice of means of creating humour by the writer depends on the plot of the work, in some of them situational humour prevails with additional means of irony, repetition, puns, in others the emphasis is on the national peculiarities of English humour, such as black humour, self-irony, language play, etc.

Key words: situational humour, pun, humour, language play, lexical means of humour, comic.

Стаття надійшла до редакції / Received 11.04.2025

Прийнята до друку / Accepted 16.06.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Поняття гумору має універсальну природу і є природною реакцією людини на навколишній світ. Він становить основу позитивних емоцій і здорових взаємин між людьми. Почуття гумору притаманне усім віковим категоріям людей: від малечі до людей похилого віку і є показником душевного здоров'я: «Уміння вдало пожартувати – ознака душевного здоров'я, а відсутність почуття гумору – ознака тупості, обмеженості» [5].

Гумор можна витлумачувати як явище індивідуальне, адже це прояв критичного мислення і сили духу, і як національне, він притаманний для цілих націй і відбиває особливості світосприйняття, мислення, культури та традицій суспільства. Особливого значення він набуває в контексті дитячої літератури.

Художні твори написані для дітей і підлітків досить часто насичені гумористичним змістом, однак досліджень таких творів у вітчизняному літературознавчому, зокрема перекладознавчому науковому просторі не багато. З одного боку, в українському читацькому полі і досі відчутний брак перекладених українською мовою художніх творів для дітей іноземних авторів, з іншого – у літературознавстві існує нечіткість і неоднозначність тлумачення понять «дитяча література», «література для дітей», що викликає у свою чергу розмитість меж щодо застосування мовностилістичних засобів у художньому творі, розрахованому на дитячу аудиторію.

Творчий спадок Джеремі Стронга, який писав художні гумористичні тексти для дітей молодшого шкільного віку, у вітчизняному літературознавстві висвітлений поверхово, зокрема, що стосується засобів гумору перекладів його творів.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У вітчизняному літературознавчому просторі гумористичний аспект у текстах дитячої літератури висвітлений з різних позицій. Так, М. Радзімовська досліджує лексико-синтаксичні засоби вираження комічного в дитячому літературному дискурсі. Рудько О. на матеріалі українських, англійських та французьких творів для дітей з'ясовує стилістичний аспект гумору і звертає увагу на важливий для перекладача момент: «перекладач, повинен уміти бачити світ очима дитини» [16]. Н. Дудник звертає увагу на роль гумору у дитячій літературі, стверджуючи, що «сміх є також засобом виживання, що є актуальним для виховання навичок психогігієни, де він виступає механізмом психологічного захисту» [5]. Окремі лінгвістичні і стилістичні засоби гумору також висвітлюються у працях Я. Рибалки й О. Степаненко, О. Пешкової, Т. Олійник, Н. Євтушенко, О. Підгрушної та інших.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні особливостей гумору перекладних творів Джеремі Стронга.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Творчість Джеремі Стронга для українського читача рідною мовою стала доступною з 2005 року завдяки «Видавництву Старого Лева», однак не потрапляла у коло зацікавлень науковців. Джеремі Стронг був досить комунікабельною людиною, а тому маємо цілу низку цікавих інтерв'ю у вітчизняних і зарубіжних публіках, які і допоможуть краще зрозуміти авторський підхід створення гумористичних творів.

Дж. Стронг – відомий британський письменник гумористичних творів для дітей і про дітей. Стронг згадує, що дев'ятирічним хлопчиком мріяв, що коли-небудь сам напише таку книгу, яку люди захочуть прочитати [20]. Він залишився вірним своїй мрії, хоча йшов до неї поступово. Після університету майбутній письменник йде працювати у школу вчителем молодших класів. Спостерігаючи за школярами, вчитель приходить до висновку, що «чимало дітей, нудяться, читаючи той страхіливо докучливий матеріал, який їм задають у школі, і припиняють читати взагалі» [6]. Це спонукало створювати такі твори, які діти читатимуть із задоволенням.

У 1991 році Джеремі звільняється зі школи і повністю присвячує себе письменству, обравши гумор за «найжахливішу і надієвішу зброю», адже був переконаний, що «Коли люди сміються і насолоджуються чимось, їм хочеться пережити ці емоції знову і знову» [6]. Джеремі мав свою педагогчно-письменницьку гіпотезу. Він вважав, якщо дитина почне читати з дитинства, то продовжить читати і в дорослому віці, а отже своїми книгами він не лише розважав, а й виховував критично мислячу особистість.

Цікаво, що письменник чітко окреслював вікову категорію свого маленького читача як «дітей молодшого віку», коли вони самостійно починають читати, тобто ті, з ким він працював у школі. Увесь час, поки писав, постійно зустрічався з маленькими читачами, спілкувався і слухав їхні історії, які надихали його на створення фантастично-гумористичних творів, ділився своїми дорослими проблемами і дослухався до їхніх пропозицій вирішення. Саме під час такого спілкування, зізнавався письменник, в голові з'являлися ідеї щодо сюжетів, комічних ситуацій. Такий постійний діалог автора і читача давав можливість не просто створювати довірливу атмосферу між автором і читачем, а й переносити її у простих формах у художній твір.

Так, обираючи лексико-семантичні засоби творення комічного для дітей молодшого шкільного віку, письменник віддає перевагу простим формам, в лише зрідка вводить дивне «велике слово»: «This means I have to keep a careful eye on language and sentence structure, to keep it reasonably easy to read. I try to introduce the odd 'big word' here and there. It also means that the humour displayed is often fairly slapstick and uns subtle» [20]. Письменник надає великої уваги своїй аудиторії, говорячи про те, що саме вона визначає вектор його творчості.

Комунікативний аспект у творчості Стронга відіграє одну із ключових ролей. У процесі спілкування він не намагається позиціонувати себе як «дорослий» в значенні мудріший, а піднімає на рівень «дорослого» дитину, коли щиро ділиться своїми творчими проблемами або запитує щось у малечі. Такий підхід ґрунтується на тому, що авторові вдалося зберегти тісний емоційний зв'язок із власною внутрішньою дитиною, яка й допомагає «бачити світ очима дитини, відчувати побачене і пережити як дитина» він «здатен разом із дитиною відкривати світ» [14].

При всьому цьому, в оцінці гумористичного насичення тексту покладається не лише на власну внутрішню дитину, а й на дитяче товариство. Першими читачами його творів були його діти, тож письменник мав можливість переконатися «чи все гаразд із його розповідями, чи достатньо там жартів, капостей, чи вдалося уникнути дорослого занудства» [10] і зрозуміти як твір сприймається дитиною. Для Стронга-батька, як і для Стронга-письменника власні діти були важливим маркером його майстерності, адже, ще працюючи в школі, він переймався тим, що син не читає.

О. Зьобро феномен популярності Джеремі Стронга вбачає в трьох основних елементах: умінні створювати комічне («Його книжки справді смішні»), він не акцентує у творах на національних особливостях англійського гумору («розбиває вщент стереотип про специфічний британський гумор») за рахунок чого його тексти є зрозумілими і смішними для широкого кола читачів різних націй; і його стала позиція щодо гумору взагалі – він заперечує своїми творами наявність гумору для дітей і для дорослих: «Почуття гумору або є, або його немає. Жарт або смішний, або ні» [6].

З'ясування особливостей засобів гумору потребує уточнення щодо стилістичних, лексичних та лексико-синтаксичних засобів творення комічного, у тому числі й гумору.

Так, у «Літературознавчому словнику-довіднику» Р. Гром'яка, Ю. Коваліва гумор тлумачиться у вузькому розумінні: «різновид комічного, відображення смішного в життєвих явищах і людських характерах» і в широкому: «як взагалі сміх і почуття смішного» [9]. А. Щербина у своїй праці «Жанри сатири та гумору» подає поняття гумору ще ширше, беручи до уваги і те, що гумор може бути психологічною характеристикою особистості: як твори і жанрові різновиди гумористичної літератури; як почуття гумору; як форма комічного осміювання та критичного ставлення [19; с. 27].

Подібну притаманність відзначають і І. Борбенчук, І. Реміш визначаючи, що «гумор є не лише засобом створення комічного ефекту, а й психологічним феноменом, що має свою природу, механізми та характеристики» [3; с.12] Гумор, як почуття притаманне людині, пояснює і його етимологія: «слово «гумор» походить від латинського *humor* – вологість, рідина. Уважалося, що чотири тілесних рідини визначають чотири темпераменти, або характери. Згідно з античним повчанням, правильна міра вологості, тобто «здорові соки» в людині, – достатньо обґрунтований гарний настрій» [2; с.37]. Фізіологічно гумор виявляється через сміх, тобто гумор можна тлумачити як здатність людини посміятися над чимось смішним: словом, ситуацією, явищем тощо. В академічному тлумачному словнику гумор також пояснюється як психічний стан, як результат осмислення дійсності у вигляді «доброзичливо-глузливого ставлення до чого-небудь, спрямованого на викриття недоліків; уміння подати, зобразити щось у комічному вигляді», а також як суто літературознавче поняття: «Художній прийом у творах літератури або мистецтва, заснований на зображенні чого-небудь у комічному вигляді» [1]

У визначенні П. Дудика акцент зроблено на сприйнятті і відображенні людиною реальної дійсності певним способом: «стилістичний прийом комічного сприймання й відображення смішного в житті, характері людини — найчастіше в доброзичливому, жартівливому тоні» [4; с.354]. Подібною точки зору дотримується І. Блинова, однак до визначення вводиться і суб'єкт гумору і реципієнт: гумор, як різновид комічного «виражає м'яке відношення до суб'єкта осміяння (до недоліків життєвих явищ, поведінки людей), яке поєднує зовнішню комічну трактовку з внутрішньою серйозністю, здатне викликати лише незлобиву посмішку і легкий несмішливий, веселий сміх» [2; с.37-38]. Своєрідність прийому гумору є вміння «висловлювати серйозне з посмішкою, побачити в ньому незначне і мале і, навпаки, виявити в незначному і малому важливе і глибоке» [2; с.38].

Гумор притаманний як окремій особистості, так і нації. Через гумор народ виражає свій спосіб мислення, цінності, культуру і національні риси. О. Підгрушна у своїй праці звертає увагу на особливості гумору відносно нації, зокрема розкриває сутність «англійського гумору». Дослідниця зауважує, що британці «високо цінують гумор як рису людського характеру, надають йому провідного значення у світосприйнятті, культурі та спілкуванні» [12; с.22]. Національний гумор зумовлений як історичним розвитком нації, так і соціальними реаліями буття, а тому розуміння і сприйняття жартів, смішного різних у різних культурах може суттєво відрізнятись від гумору іншого народу. Так, «в англійському середовищі існує чимало заборон і строгих норм, які обмежують поведінку, англійський гумор виступає способом компенсації внутрішнього обмеження» [12; с.23], для українця гумор має бути породжений певною ситуацією, мати підґрунтя. Пори все, англійці у вияві гумору значно розкутіші, вони здатні сміятися з того, що тривалий час для українців було певною мірою сакральним. Мова йде про так званий «чорний гумор», де об'єктом висміювання є смерть, трагедія та інші табуйовані в багатьох культурах речі. «У нормальній спільноті можна сміятися над дуже багатьма речами, навіть над тими, над якими загалом не прийнято сміятися і звідси феномен чорного гумору» [11] – зазначає Р. Семків. Англійський гумор не має меж і заборон на відміну від українського. Інколи гумор англійців є абсолютно не зрозумілим для представників іншого культурного середовища, адже жартуючи, вони можуть залишатися незворушними, з цілком серйозним виразом обличчя, що й створює непорозуміння. О. Підгрушна виокремлює цілу низку особливостей англійського гумору: він зазвичай існує на рівні підтексту; недовомовленість; іронія; схильність до самоіронії; абсурдний гумор, тобто коли нонсенс порушує закони логіки і функціонує у відповідності з правилами вигаданого всесвіту, підкоряючись лише логіці контексту; сюрреалістичного нонсенс; жарти з чужинців (етнічні жарти), що базуються на стереотипах сприйняття народів-сусідів, близьких та далеких [12; с. 27-29].

У перекладених українською мовою творах Джеремі Стронга англійський гумор також має місце. Так, у творі «Знамениті сіднички мого братика» містер Крамбл абсолютно з серйозним виразом обличчя жартує над ситуацією появи Сирочка в етері.

– Це наші найсвіжіші новини, – заговорив містер Крамбл у бік камери. – Як бачите, у нас тут «Пі-ні», себто пікантні подробиці. З вами – Ден Крабл і канал теленовин. Доброго дня [18; с. 68-69].

Батько з серйозними виглядом продовжив перелік домашніх тварин Ніколаса, серед яких опинився носоріг:

Я не йняв віри своїм вухам.

– Невже ми справді заведемо курей, кіз і все інше!?

– Аякже, – кивнув тато, – курей, кіз і носорога! [18; с. 16].

Значно більше його у «Викраденні сімейного скарбу», тут присутня і іронізування, як характерна ознака всієї родини від найменших до старших, і каламбури, недовмленість і чорний гумор. Гумор може бути використаний для того, щоб приховати за ним свої справжні емоції, причому приховати в такій формі, що людям з іншого культурного середовища, людина, яка жартує, може здатися байдужою і безсердечною. Наприклад фантазія батька про те, як би пересувалася і жила дружина без ніг:

О, придумав! Ти би їла квасолу, щоби всередині тебе вироблялося достатньо багато газів, а тоді ти випускала б ці гази, і вони підкидали б тебе – пук-гоп... Трохи смерділо б, ну та що поробиш. [18; с. 106].

У творі «Вікінг у моєму ліжку» подібного специфічного гумору значно менше, однак автор постійно іронізує над головним персонажем, зокрема його недолугістю, низьким інтелектом:

Сігурд – ідіот. І чого це ми поставили дозорцем дурня?

Біля нього розреготався Тостіг [17; с. 8].

Варто зауважити, що гумор не варто розглядати виключно як явище розважальне, адже гумор є виявом критичного мислення, а отже є й «оцінною категорією» [12; с. 17], інструментом, що здатен корегувати соціальну поведінку у суспільстві [15; с.61].

У літературознавчих дослідженнях поняття гумору розглядається здебільшого у межах комічного. Розрізняють гумор ситуативний і мовний (О. Підгрушна, О. Кузьмич). Так, ситуативний гумор «порушує закони формальної логіки, ламає ситуативний стереотип, а також протиставляє зміст та форму, очікуване і несподіване у рамках одного текстового простору» [12; с. 18] і має два підтипи. Одному притаманна невідповідність зовнішньої форми реальній сутності предмета гумору, іншому – двозначність трактування ситуації. Т. Лапарашвілі такий різновид називає універсальним (universal) гумором, який «без особливих втрат може перенестися в інше лінгвістичне середовище» [8; с. 83]. Мовний гумор реалізується через виражальні засоби мови, зокрема: «омоніми (лексичні, словотвірні, синтаксичні), лексико-семантичні варіанти слів (полісемія), слова використані у метафоричних і прямих значеннях, фразеологізми та вільні комбінації їхніх елементів (деформація ідіом), гра на граматичних структурах тощо» [12; с. 18], при цьому ситуативний гумор напряду залежить від мовних засобів.

Найбільш яскраво ситуативний гумор представлений у творі «Вікінг у моєму ліжку». Тут несумісність якостей, характеристик Сігі часто суперечить уявленням про морських завойовників-вікінгів. Вікінга навмисно протиставляють дитині, яка виглядає у багатьох ситуаціях кмітливою за вікінга. Ситуативний гумор у цьому творі поєднується із іншими засобами, як повтор, іронія, градація.

Серед мовностилістичних засобів творення гумору виокремлюють лексичні, синтаксичні й лексико-синтаксичні.

Так, В. Кухаренко класифікує: «лексичні (метафора, метонімія, синекдоха, іронія, гра слів, епітет, повторення, гіпербола), синтаксичні (риторичне питання, інверсія, повторення, паралелізм, асиндетон, полісиндетон) та лексико-синтаксичні (клімакс, антиклімакс, антитеза, порівняння, перифраз)» [7].

Л. Рєнко вважає, що «до лінгвостилістичних засобів вираження гумору, іронії та сатири належать: лексичні засоби (семантизація лексем, атрибутивні словосполучення), використання власних імен; синтаксичні – риторичні запитання, вставні конструкції, цитатія, діалогічне цитування, авторська цитатія, алюзія, лексикосинтаксичні алогізми, повтор як засіб асоціативної іронії, тропи тощо» [15; с.61]. Цікавим є те, що дослідниця звертає увагу на те, що власні назви, імена також можуть створювати комічний ефект, а О. Рудько відзначає, що «промовисті імена характерні для дитячої літератури» [15; с.324].

У творах Джеремі Стронга власні назви: Носодлуб – меч, Посмітюха – коза, міс Телеграфний Стовп – жінка в студії, імена персонажів – Помідорця і Сирочок, Старший Офіцер Служби Безпеки – черепаха, Бур'янова планета та інші створюють особливий комічний ефект. Для маленьких читачів вони цілком зрозумілі і подібні до їх уявлень про світ, речі і дії. Наприклад, назва меча, Носодлуб, який можна використовувати хіба для длубання носа, адже він іржавий.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Гумор у художньому тексті для дітей має свої особливості вираження: ситуативний чи мовний, доступний певній віковій категорії з урахуванням психологічних особливостей розвитку дитини.

Дослідження гумору у літературознавстві має давню традицію, однак досліджень щодо лексико-синтаксичних засобів творення комічного у художніх творах для дітей певної вікової категорії не так багато. Суголосними є думки вчених щодо природи гумору, яка ґрунтується на психофізіологічних, естетичних та культурних особливостях.

Літературознавці наділяють гумор різними ознаками і функціями у межах літературного художнього тексту. Він має свої специфічні засоби вираження.

Серед особливостей зображення гумору у художніх творах для дітей науковці звертають увагу на те, що гумор відіграє особливу роль. Зокрема, комічне сприяє вихованню і духовному збагаченню, виконуючи специфічну захисну функцію для психіки дитини від негативного зовнішнього впливу.

Під час дослідження було з'ясовано, що всупереч наявності такого масиву художніх творів для дітей Джеремі Стронга, його популярності серед українських читачів, адже у видано чимало його перекладених українською мовою творів, ґрунтовних досліджень з літературознавчої чи лінгвістичної точки зору поки обмаль. З числених інтерв'ю було з'ясовано, що Джеремі Стронґ почав писати гумористичні твори для дітей молодшого шкільного віку для того, щоб залучити дітей до читання. Письменник був переконаний, що той, хто читає в дитячому віці, потім читатиме й у дорослому віці. Гумор він узяв за «зброю» свідомо, адже вважав, що гумор – найефективніший засіб впливу і формування свідомості дітей, до того ж допомагає розуміти і сприймати складні явища дорослого життя.

Вибір засобів творення гумору залежить від сюжету твору, в одних творах переважає ситуативний гумор із додатковими засобами іронії, повторами, каламбурами, в інших акцентується на національних особливостях гумору англійців, таких як чорний гумор, самоіронія, мовна гра тощо.

Література

1. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/ghumor>
2. Блинова І. А., Зернецька А. А. Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 2 (71), № 1, Ч. 2. С. 35-43.
3. Борбенчук І. М., Реміш І. І. Концепція гумору та способи його вираження в художніх творах Малколма Бредбері. *Науковий вісник ДДПУ імені Івана Франка Серія Філологічні науки (мовознавство)*, 2021, № 14, с. 11-15. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2020/NV_2020_14/4.pdf
4. Дудик П. С. Стилістика української мови: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
5. Дудник Н.В. Формування почуття гумору засобами сучасної дитячої літератури (за матеріалами творчості Ольги Павленко). URL: <https://litmisto.org.ua/?p=25722>
6. Зьобро О. Чарівна сила Джеремі Стронга. URL: <https://zbruc.eu/node/15418>
7. Кухаренко В. А. Практикум зі стилістики англійської мови : Підручник. Вінниця : «Нова книга», 2000. 160 с.
8. Лапарашвілі Т.В., Кравець С.В. Особливості англо-українського перекладу гумору у фільмах комедійного жанру. *Магістр : [магістерський науковий вісник]. Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль : ТНПУ, 2013. Вип. 18. С. 81-84* URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10399/1/Laparashvili.pdf>
9. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К.: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
10. Луцюк А. Стронгофакти: цікавинки про Джеремі Стронга. URL: https://starylev.com.ua/blogs/strongofakty-cikavynky-pro-dzheremi-stronga?srsltid=AfmBOoC_nXwXXiTwFFvjoYSLnh6rNWjpG36ypSU4UCDSKV4bBWNEkf
11. Морі Є. Ростислав Семків, Діана Ключко та Павло Гудімов про гумор під час карантину. URL: <https://suspilne.media/culture/24605-rostislav-semkiv-diana-klocko-ta-pavlo-gudimov-pro-gumor-pid-cas-karantinu/>
12. Підгрушна О. Відтворення англійського гумору в українському художньому перекладі... дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.16 – перекладознавство. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. 227 с. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FPidhrushna_Olena%2Fvidtvorennia_anhliiskoho_humoru_v_ukrainskomu_khudozhnomu_perekladi.pdf
13. Радзімовська М. В. Лексико-синтаксичні засоби вираження комічного в сучасному англійсько- та українськомовному дитячому літературному дискурсі. *Донецький національний університет імені Василя Стуса*, 2021. 64 с
14. Ребрій О. В. Творчі виміри перекладу дитячої літератури. *Філологічні трактати*. 2012. Т. 4, № 2. С. 89-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2012_4_2_17
15. Роечко Л. В. Теорії та засоби створення гумору в сучасному художньому англомовному тексті. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. – Košice, Slovakia. 2020. Volume 8, № 2. Р. 60-62.
16. Рудько О. В. Складнощі відтворення стилістичних засобів досягнення гумористичного ефекту в сучасній дитячій літературі (на матеріалі українських, англійських та французьких творів 1980-2013 рр.). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. Вип. 50(2). С. 321-327. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_50\(2\)_49](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_50(2)_49)
17. Стронґ Дж. Вікінґ у моєму ліжку / Переклад з англ. В. Морозов. Видавництво Старого Лева. Львів. 2012. 257 с.

18. Стронг Дж. Знамениті сіднички мого братика. Викрадення родинного скарбу / Переклад з англ. О. Стадник, О. Луцишина. Видавництво Старого Лева. Львів. 2012. 193 с.
19. Щербина А.О. Жанри сатири та гумору: нарис. К.: Дніпро, 1997. 136 с.
20. Interview with Jeremy Strong. URL: <https://englishassociation.ac.uk/interview-with-jeremy-strong/>

References

1. Akademichnyj tlumachnyj slovnyk [Academic explanatory dictionary]. Retrieved from: <http://sum.in.ua/s/gumor>
2. Blynova, I. A., Zernetska, A. A. (2021). Humor yak riznovyd komichnoho: kryterii vyokremlennia, teorii realizatsii i zasoby vyrazhennia [Humour as a kind of comic: criteria for distinguishing, theories of implementation and means of expression]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka* [Scientific Notes of Vernadsky Kyiv Polytechnic National University. Series: Philology. Journalism]. (Vol. 2 (71), 1, part. 2, 35-43.
3. Borbenchuk, I. M., Remish I. I. (2021). Kontsepsiia humoru ta sposoby yoho vyrazhennia v khudozhnikh tvorakh Malkolma Bredberi [The concept of humour and ways of its expression in the works of Malcolm Bradbury.]. *Naukovyi visnyk DDPU imeni Ivana Franka Serii Filolohichni nauky (movoznavstvo)* [Scientific Bulletin of Ivan Franko State Pedagogical University Series Philological Sciences (Linguistics)], 14, 11-15. Retrieved from: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2020/NV_2020_14/4.pdf.
4. Dudnyk, N. V. Formuvannia pochtutja ghumoru zasobamy suchasnoji dytjachoji literatury (za materialamy tvorchoosti Olghy Pavlenko) [Formation of a Sense of Humour by Means of Contemporary Children's Literature (Based on the Works of Olha Pavlenko)]. Retrieved from: <https://litmisto.org.ua/?p=25722>
5. Dudyk, P. S. (2005). Stylistyka ukrainskoi movy: Navchalnyi posibnyk [Stylistics of the Ukrainian language: Manual]. Kyiv: Akademia Publishing Centre. 368 p.
6. Hromiak, R. T., Kovaliv, Yu. I., Teremko, V. I. (Eds) (2007). Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk [Literary Dictionary-Reference]. Kyiv, 752 p.
7. Interview with Jeremy Strong. URL: <https://englishassociation.ac.uk/interview-with-jeremy-strong/>
8. Kukharensko, V. A. (2000). Praktykum zi stylistyki anhliskoi movy: Pidruchnyk [Workshop on English Language Stylistics: Textbook]. Vinnytsia: Nova Knyha, 160 p. [in Ukrainian].
9. Lapareshvili, T.V., Kravec, S.V. (2013) Osoblyvosti anghlo-ukrajinskogho perekladu ghumoru u fil'makh komedijnogho zhanru. Magistr : [magisterskyj naukovyj visnyk] [Peculiarities of English-Ukrainian Translation of Humour in Films of the Comedy Genre. Master's thesis : [master's scientific bulletin]]. Ternop. nac. ped. un-t im. V. Ghnatjuka. Ternopil : TNPU, 2013. Vyp. 18. S. 81-84 Retrieved from: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10399/1/Lapareshvili.pdf>
10. Lucjuk, A. Strongofakty: cikavynty pro Dzheremi Stronga [Strong's facts: interesting facts about Jeremy Strong]. Retrieved from: https://starylev.com.ua/blogs/strongofakty-cikavynty-pro-dzheremi-stronga?srsltid=AfmBOoc_NXwXXiTwFFvjoYSLnh6rNWjpG36ypSU4UCDSKV4bBWNEkf
11. Mori, Je. Rostyslav Semkiv, Diana Klochocka ta Pavlo Ghudimov pro ghumor pid chas karantynu [Rostyslav Semkiv, Diana Klochocka ta Pavlo Ghudimov on humour during quarantine]. Retrieved from: <https://suspilne.media/culture/24605-rostyslav-semkiv-diana-klochocka-pavlo-ghudimov-pro-gumor-pid-cas-karantynu/>
12. Pidhrushna, O. (2015). Vidtvorennia anhliskoho humoru v ukrainskomu khudozhnomu perekladi [Reproduction of English humour in Ukrainian literary translation] Candidate's thesis. Kyiv, 227 p. Retrieved from https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FPidhrushna_Olena%2FVidtvorennia_anhliskoho_humor_v_u_krainskomu_khudozhnomu_perekladi.pdf.
13. Radzimosjka, M. V. (2021) Leksyko-syntaksynchni zasoby vyrazhennia komichnogho v suchasnomu anghlijsko- ta ukrajinskijomovnomu dytjachomu literaturnomu dyskursi [Lexical and syntactic means of expressing the comic in modern English and Ukrainian children's literary discourse]. Vasyl' Stus Donetsk National University, 64 p.
14. Rebrij, O. V. (2012). Tvorchy vymiry perekladu dytjachoji literatury [Creative Dimensions of Children's Literature Translation]. *Filologichni traktaty* [Philological treatises]. vol. 4, no. 2. pp. 89-94. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2012_4_2_17.
15. Rojenko, L. V. (2020) Teoriji ta zasoby stvorennia ghumoru v suchasnomu khudozhnomu anghlomovnomu teksti [Theories and Means of Creating Humour in Contemporary English Literary Texts]. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Košice, Slovakia. Volume 8, no. 2. pp. 60-62.
16. Rudjko, O. V. (2014) Skladnoshti vidtvorennia stylistychnykh zasobiv dosjaghnennja ghumorystychnogho efektu v suchasnij dytjachij literaturi (na materialy ukrajinskijkykh, anghlijskijkykh ta francuzskijkykh tvoriv 1980-2013 rr.) [The difficulties of reproducing stylistic means of achieving a humorous effect in contemporary children's literature (based on the material of Ukrainian, English and French works of 1980-2013).]. *Movni i konceptualjni kartyny svitu* [Linguistic and conceptual worldviews]. issue 50(2). pp. 321-327. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_50\(2\)_49](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_50(2)_49)
17. Shcherbina A.O. (1997) Zhanry satyry ta ghumoru: narys [The genres of satire and humour: an essay]. K.: Dnipro, 136 p.
18. Strong, Dzh. (2012). Znameniti sidnychky moho bratjuka. Vykradennia rodynnoho skarbu [My brother's famous buttocks. The theft of a family treasure]. Lviv: Staryi Lev Publishing House. 193 p.
19. Strong, Dzh. (2012). Vikingh u mojemu lizhku [There's a Viking in My Bed] / . V. Morozov (transl.). Lviv: Staryi Lev Publishing House. 257 p.
20. Zjobro O. Charivna syla Dzheremi Stronga [The magic power of Jeremy Strong]. Retrieved from: <https://zbruc.eu/node/15418>